

OPPGAVE I

Gi en sammenliknende fremstilling av hovedtrekkene i de materielle vilkårene for rett til sykepenger og uførepensjon etter folketrygdloven. Utmålingsspørsmål skal ikke behandles.

OPPGAVE II

Lars Holm hadde gjennom livet hatt fysiske og psykiske problemer, og utviklet etter hvert et permanent omsorgsbehov. Siden 2006 hadde Lars derfor hatt langtidsplass ved Stillvann sykehjem i Nerdvik kommune. Det var klart at han ville ha behov for sykehjemsplass livet ut. Lars hadde svært dårlig personlig hygiene, og lukten fra rommet hans sjenerte så vel ansatte som beboere ved Stillvann. Med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven (lov 24. juni 2011 nr. 30) 3-1, jf. pasient- og brukerrettighetsloven (lov 2. juli 1999 nr. 63) § 2-1a annet ledd, besluttet derfor Nerdvik kommune i 2012 at Lars skulle flyttes til et annet sykehjem i kommunen – sykehjemmet Havbris. Havbris var tilrettelagt for smittevern. Det nye rommet til Lars hadde en smittevern-sluse mellom rommet og avdelingen for øvrig. Dette skjermet ansatte, beboere og besøkende for den sjenerende lukten.

Lars anså Stillvann som sitt hjem, og var sterkt imot flyttingen. Etter hans oppfatning var det uverdigg å flytte han rundt etter kommunens forgodtbefinnende, og at han skulle være tvunget til å gå inn og ut av rommet sitt gjennom en sluse. Lars påklaget derfor vedtaket til fylkesmannen, og ba om at han fikk bli på Stillvann.

Fylkesmannen tok klagen til behandling, men mente at tilbudet på Havbris tilfredstilte kravet til nødvendig helse- og omsorgstjenester i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1a annet ledd. Fylkesmannen mente også at øvrige lovkrav, herunder vilkårene i helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1, ville være ivaretatt selv dersom Lars ble flyttet. Når det gjaldt spørsmålet om det var tilstrekkelig sterkt behov for å flytte Lars, mente fylkesmannen at han vanskelig kunne ta stilling til det. Fylkesmannen traff vedtak med følgende konklusjon:

«Nerdvik kommunes flytting av pasienten fra Stillvann sykehjem til Havbris sykehjem strider ikke mot pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1a, eller helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 første ledd, jf. § 4-1.»

Lars mente det var utilstrekkelig at fylkesmannen nøyde seg med å konstatere at flyttingen ikke var i strid med loven. Han mente fylkesmannen måtte ta stilling til om han skulle flyttes. Fylkesmann fant

imidlertid ikke grunn til å omgjøre vedtaket. Lars anla da rettssak for å få domstolene til å vurdere flyttingen, og tok ut søksmål mot staten.

a) I hvilken utstrekning kan domstolen overprøve fylkesmannens vurdering av om flyttingen og/eller slusesystemet på Havbris var i samsvar med kravet om «et verdig tjenestetilbud» i pasient- og brukerrettighetsloven?

Lars aksepterte at tilbudet på Havbris isolert sett tilfredstilte kravet til nødvendig helsehjelp i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1a annet ledd, men anførte at både flyttingen og slusesystemet ville være uverdige og i strid med pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1a tredje ledd. Vedtaket om flytting var derfor ugyldig. Lars anførte videre at vedtaket var ugyldig fordi det var motivert av utenforliggende hensyn. Hensynet til ansatte og andre brukere på Stillvann var ikke relevant, og kunne i alle fall ikke være hovedbegrunnelsen for vedtaket. Hovedformålet med vedtaket måtte være forankret i lovens formålsbestemmelse, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 1-1. I dette tilfellet hadde vedtaket ikke noe med Lars sin helse å gjøre, men var utelukkende begrunnet med hensynet til å hindre luktsjenanse for andre. Staten mente at domstolens prøvingsadgang var begrenset. Etter statens syn var spørsmålet om hva som var «et verdig tjenestetilbud» underlagt forvaltningens frie skjønn. Staten fremholdt videre at det ikke var tatt utenforliggende hensyn. Hensynet til ansatte og medpasienter/pårørende var et relevant hensyn ved vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven. Domstolen kunne ikke prøve vektingen av et hensyn dersom hensynet først er relevant.

b) Er det er tatt utenforliggende hensyn? Kan domstolen prøve forvaltningens vekting av relevante hensyn?

Rett før saken kom til pådømmelse for domstolen utviklet Lars en kronisk sykdom som gjorde han særlig mottakelig for bakterielle infeksjoner. Dette gjorde det vesentlig mer byrdefullt for han å bo på Havbris sykehjem, fordi rommet hans lå i en avdeling for pasienter med penicilinresistente bakterieinfeksjoner. Lars anførte derfor at vedtaket var ugyldig som følge av grov urimelighet. Staten var enig i at Lars sin sykdom medførte økt fare for smitte fra medpasientene på Havbris, men anførte at domstolen var avskåret fra å legge vekt på dette.

Staten hevdet at domstolskontrollen skulle være etterfølgende, og at domstolen derfor bare kunne legge vekt på faktum som forelå da fylkesmannen traff sitt vedtak. Lars var uenig, og fremholdt at dette i alle fall ikke kunne gjelde i hans tilfelle. Det var jo direkte helsefarlig for han å oppholde seg på Havbris.

c) Kunne domstolen ta hensyn til sykdommen til Lars?

Under oppholdet på Havbris realiserte den særlige sårbarheten for bakterielle infeksjoner seg i en raskt tiltakende (progrederende) hudsykdom. For å bringe klarhet i sykdommens omfang og behandlingsmuligheter, var det behov for utredning hos hudspesialist. Lars hadde liten tiltro til spesialisthelsetjenestene som hørte under Helse Vest. Lars ønsket i stedet en vurdering – og eventuelt behandling – hos Gamle Kristiania Sykehus (GKS), som hørte under det regionale helseforetaket Helse Øst. Helse Vest motsatte seg kravet, og viste til at Lars måtte benytte bostedsregionens helsetilbud og dermed medvirke til at helsetjenestene ikke kostet samfunnet mer enn nødvendig. Endelig hevdet Helse Vest at Helse Øst måtte bære enhver økonomisk belastning ved eventuelt å ta Lars under vurdering/behandling på GKS.

d) Kan Lars kreve at vurderingen, og eventuelt behandlingen, foretas av Gamle Kristiania Sykehus? Har Helse Øst adgang til å kreve refusjon av Helse Vest for kostnadene ved helsehjelpen?

Samtlige oppgaver skal besvares.

Morten Kjelland